

СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО

Барчук О.В.

студентка;

Письменна О.П.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри правознавства,

Вінницький національний аграрний університет

ПРАВОВІ ОСНОВИ УКЛАДЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ШЛЮБУ

Для розуміння передумов створення шлюбу, необхідно зрозуміти саме поняття «Шлюб». Згідно зі ст. 21 СК України шлюбом є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. Становлення України як суверенної і незалежної держави супроводжується створенням нової правової бази сучасного суспільства, що потребує не тільки систематизації існуючого законодавства, але й зумовлює необхідність глибоких наукових досліджень у галузі сімейних відносин та їх законодавчого врегулювання [1, с. 9].

Актуальність теми дослідження. Питання регулювання шлюбно-сімейних відносин у процесі розвитку і становлення нашої держави в економічному, соціально-культурному та у морально-етичному плані, є найбільш актуальними, оскільки останні є основою становлення і розвитку суспільства в цілому.

Дані темі були присвячені праці таких відомих вчених, як: О. Сафончик, В. Рясенцев, Є. Суханов, Ю. Толстой, В. Яковлев, В. Маслов, А. Пушкін, Г. Шершеневич, В. Бошко, З. Ромовська, В. Загоровський, М. Оридорога та ряд інших авторів, чії праці заклали теоретико-правову основу розуміння шлюбу [2].

Є багато поглядів науковців які висловлюють свої погляди стосовно питання шлюбу. На думку Ф. Шершеневич, юридичний шлюб – це союз чоловіка і жінки з метою співжиття, заснований на взаємній згоді та укладений у встановленій формі. В.Ф. Маслов відзначав, що шлюб – це союз чоловіка і жінки з метою створення сім'ї. При цьому шлюб розглядався як союз, спрямований на продовження людського роду, тобто на народження і виховання

дітей, а не договір чи угоду. М.Т. Оридорога підкреслював, що шлюб – юридично визнана і заснована на любові духовна й фізична спільність чоловіка та жінки, яка забезпечує народження і виховання дітей.

Поняття шлюб включає в себе такі питання, як укладення, так і припинення шлюбу.

Питання укладення шлюбу врегульовано Сімейним кодексом України від 10 січня 2002 року. Статтею 21 СК України передбачено, що шлюбом – є сімейний союз жінки та чоловіка, зареєстрований у органі державної реєстрації актів цивільного стану. В інституті «Шлюб, права та обов'язки подружжя» СК України головними принципами є: 1) шлюбний вік, для жінки та чоловіка встановлюється – у вісімнадцять років; 2) добровільність шлюбу, шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки та чоловіка, примушування жінки та чоловіка до шлюбу не допускається; 3) одношлюбність, жінка та чоловік можуть одночасно перебувати лише в одному шлюбі [1, с. 10].

Процедура та особливості укладення шлюбу передбачає наступні дії:

1. Звернення до органу реєстрації цивільного стану та заява про реєстрацію шлюбу. Заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, вважаються нареченими. Дана заява подається особисто, можливі випадки (через поважні причини) заяву про реєстрацію шлюбу, нотаріально засвідчену можуть подати представники. Головною умовою в даному випадку є довіреність на представництво в органах РАЦС нотаріально посвідчена. Заява дійсна протягом 3 місяців, якщо реєстрація не відбулася у цей встановлений термі, вона втрачає чинність.

2. Ознайомлення наречених з їхніми правами та обов'язками.

З моменту подачі заяви про реєстрацію шлюбу, на орган РАЦС покладається обов'язок роз'яснити права та обов'язки наречених, а саме про: 1) взаємну обізнаність наречених про стан здоров'я; 2) що держава забезпечує створення умов для медичного обстеження;

3. Час та місце укладення шлюбу. Загальним строком реєстрації шлюбу є один місяць від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу. Реєстрація шлюбу повинна здійснюватися в обов'язковій присутності наречених, реєстрація через представників не допускається. Наречені мають право обрати прізвище одного з них

як спільне прізвище подружжя або надалі іменуватися дошлюбними прізвищами. Також мають право створити складне прізвище, шляхом приєднання до свого прізвища прізвище нареченого, нареченої.

Цікавим є питання укладення шлюбу із засудженою особою. Реєстрація шлюбу із засудженими, які відбувають покарання у виправних установах, провадиться відділом РАЦСу за місцезнаходженням таких установ на загальних підставах, передбачених чинним законодавством України, з дозволу відповідного управління юстиції. Особа, яка бажає зареєструвати шлюб із засудженим, заповнює заяву про шлюб за встановленою формою і представляє її до відділу реєстрації актів цивільного стану. Якщо питання про реєстрацію шлюбу ініціює засуджений, то адміністрація виправної установи забезпечує його бланком заяви про шлюб за встановленою формою. Реєстрація шлюбу із засудженим провадиться у присутності осіб, які одружуються, у приміщенні, визначеному виправною установою. Реєстрація шлюбу з особами, щодо яких суду як запобіжний захід обрано тримання під вартою, здійснюється відділом РАЦСу в слідчих ізоляторах (тюрмах) тільки з письмового дозволу органу, у провадженні якого перебуває справа обвинувачуваного.

Припинення шлюбу в енциклопедичній літературі розглядається як припинення особистих і майнових правовідносин подружжя. У теорії сімейного права існують різні визначення припинення шлюбу. В. Маслов і О. Пушкін визначають припинення шлюбу, як розпад шлюбу як союзу чоловіка і жінки, та зумовлене цим припинення правовідносин, які раніше виникли між ними і засновані на сімейному законодавстві. Найбільш розгорнуте визначення припинення шлюбу знаходимо в сучасній вітчизняній сімейно-правовій науці. Під припиненням шлюбу тут розуміється зумовлене певними юридичними фактами припинення на майбутнє правовідносин між подружжям, які виникли із зареєстрованого дійсного шлюбу [3].

Глава 11 Сімейного кодексу дає нам зрозуміти правові основи припинення шлюбу. Шлюб припиняється внаслідок таких причин:

Ст. 104. Підстави припинення шлюбу

1. Шлюб припиняється внаслідок смерті одного з подружжя або оголошення його померлим;
2. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання;

3. Якщо один із подружжя помер до набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу, вважається, що шлюб припинився внаслідок його смерті;

4. Якщо у день набрання чинності рішенням суду про розірвання шлюбу один із подружжя помер, вважається, що шлюб припинився внаслідок його розірвання.

Стаття 105. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання

1. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя відповідно до статті 106 або одного з них відповідно до статті 107 цього Кодексу;

2. Шлюб припиняється внаслідок його розірвання за спільною заявою подружжя на підставі рішення суду, відповідно до статті 109 цього Кодексу;

Стаття 106. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою подружжя, яке не має дітей

1. Подружжя, яке не має дітей, має право подати до органу державної реєстрації актів цивільного стану заяву про розірвання шлюбу.

Якщо один із подружжя через поважну причину не може особисто подати заяву про розірвання шлюбу до органу державної реєстрації актів цивільного стану, таку заяву, нотаріально засвідчену;

2. Орган державної реєстрації актів цивільного стану складає актовий запис про розірвання шлюбу після спливу одного місяця від дня подання такої заяви, якщо вона не була відкликана;

3. Шлюб розривається незалежно від наявності між подружжям майнового спору.

Стаття 107. Розірвання шлюбу органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою одного з подружжя.

1. Шлюб розривається органом державної реєстрації актів цивільного стану за заявою одного із подружжя, якщо другий із подружжя:

2. визнаний безвісно відсутнім;

3. визнаний недієздатним.

Дитальніше про підстави припинення шлюбу можна дізнатись прочитавши наступні статті Глави 11 СК.

Висновок. Підсумовуючи все зазначене, можна стверджувати, що головною умовою укладення шлюбу є загальна згода двох сторін. Під припиненням шлюбу ми розуміємо зумовлене певними

юридичними фактами припинення правовідносин між подружжям, які виникли із зареєстрованого дійсного шлюбу.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року.
2. Ромовська З.В. Українське сімейне право: підручник. – К., 2010. – 31 с.
3. Сафончик О.І. Правове регулювання припинення шлюбу в Україні 2009. – 43 с.
4. Яковлєв В.А. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України. – К., 2011. – 93 с.
5. Кидалова А.Ю. Особливості правового регулювання укладення шлюбу // Право України. – 2 с.